

(видобування нафти, природного газу та газового конденсату). По-друге, у доходи бюджетів ОТГ зараховано 100% єдиного податку, що сплачується платниками четвертої групи (сільгоспвиробниками), тоді як у 2017 р. до місцевих бюджетів зараховувалося 86%. По-третє, додано новий вид доходів бюджетів ОТГ – від затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з випуску та проведення лотерей.

1. Моніторинг процесу децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування станом на 10 жовтня 2018. Аналітичні матеріали Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. Київ, 2018.
2. Бюджетний кодекс України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> (дата звернення: 11.10.2019).
3. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. URL: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/index>. (дата звернення: 11.10.2019).
4. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://www.minfin.gov.ua> (дата звернення: 11.10.2019).
5. Остапчук В. О. Фінансова децентралізація в Україні: поточний стан та перспективи розвитку. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2017. № 23. С. 68–72.
6. Фінансове забезпечення розвитку місцевого самоврядування в Україні: монографія / [М. П. Бадида та ін.] ; за заг. ред. Д. В. Гризоголазова ; ДВНЗ "Київ. нац. ун-т ім. В. Гетьмана", ДВНЗ "Ужгород. нац. ун-т". Ужгород : Патент, 2017. 399 с.
7. Возняк Г. Бюджетна політика соціально-економічного розвитку регіонів України в умовах фінансової децентралізації: дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.08; Держ. ВНЗ "Ун-т банк. справи". Київ, 2018. 575 с.

References

1. *Monitoring of the process of decentralization of power and reforming of local self-government, October 10, 2018. Analytical materials*, Ministry of Regional Development, Construction and Housing and Communal Services of Ukraine, 2018.
2. "Budget Code of Ukraine, No.1056-VI from 11.10.2018." Verkhovna Rada of Ukraine, zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17. Accessed 11 Oct. 2019.
3. Official site of the State Treasury Service of Ukraine, www.treasury.gov.ua/main/en/index. Accessed 11 Oct. 2019.
4. Official site of the Ministry of Finance of Ukraine, www.minfin.gov.ua. Accessed 11 Oct. 2019..
5. Ostapchuk, V.A. "Financial decentralization in Ukraine: current state and prospects for development." *Scientific Bulletin of the International Humanities University*, no. 23, 2017, pp. 68–72.
6. Badida, M. P., etc. *Financial support for the development of local self-government in Ukraine*, ed. D.V. Grizoglavov, Patent, 2017.
7. Vozniak, G. *Budget Policy of Socio-Economic Development of Ukrainian Regions in the Conditions of Financial Decentralization: Dis. ... Dr. Econ. Sciences: 08.00.08*, The University of Banking, 2018.

УДК 336.132.11

doi: 10.15330/apred.1.15.142-151

Кохан І.В.

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ НА ПРИКЛАДІ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника,
Міністерство освіти і науки України,
кафедра фінансів,
вул. Шевченка, 57, м. Івано-Франківськ,
76000, Україна,

тел.: (0342) 59-61-76, 75-23-91,
e-mail: irina_kokhan@ukr.net

Анотація. Домінуючими тенденціями сучасного етапу розвитку національної економіки є посилення процесів регіоналізації, що передбачають перенесення уваги в прийнятті рішень щодо соціально-економічного розвитку на регіональний рівень, з одночасним зміщенням акцентів на розкриття внутрішнього потенціалу. З іншого боку, нові виклики, зумовлені глобальними та міжнаціональними дисбалансами, які негативно впливають на соціально-економічний розвиток українських регіонів і є тим бар'єром, який перешкоджає органам місцевого самоврядування проводити самостійну політику розвитку. В цьому контексті процеси реформування державних фінансів, які на даний час переживає Україна, є актуальними та вимагають переосмислення закономірностей впливу інструментів та важелів фінансової політики на соціально-економічний розвиток регіонів.

Соціально-економічний розвиток регіону характеризується нерівномірністю та суперечливістю результатів і потребує активізації структурної перебудови та пошуку підходу до здійснення структурних перетворень. Формування ефективної економічної структури є важливим питанням, яке потребує першочергового вирішення в контексті стратегічних завдань макроекономічного розвитку країни. В розвинутих країнах основну роль в забезпеченні стійкого зростання економіки належить механізму державного регуляторного впливу. Досліджуючи структуру економіки регіону, слід звернути увагу на структурні зміни, без яких неможливе повне вивчення трансформаційної системи. Структурна політика є загальною стратегією максимізації соціально-економічного розвитку шляхом реалізації пріоритетних державних програм і проектів.

На тлі проведення процесів децентралізації в Україні, суттєво актуалізується роль бюджетної політики, яка визначає масштаби первинного розподілу ВВП, стає активним елементом системи державного регулювання та визначальним фактором управління економічними й соціальними процесами та їх розвитком. Зазначене зумовлює необхідність проведення наукового дослідження, спрямованого на вдосконалення процесів бюджетного фінансування соціально-економічного розвитку регіонів України.

У статті розглянуто сутність та структуру фінансового забезпечення органів місцевого самоврядування. Проведено аналіз надходжень і видатків місцевих бюджетів Івано-Франківської області.

Пріоритетністю регіональної фінансової політики є забезпечення соціально-економічного розвитку регіону. Розвиток місцевого самоврядування із самодостатніми місцевими бюджетами та передача місцевим органам влади визначених повноважень обумовлюють формування бюджетного процесу відповідно до європейських стандартів, а це передбачає пошук нових резервів фінансового забезпечення регіону, відповідно до його ресурсного та людського потенціалів.

Ключові слова: фінансові ресурси, місцеві бюджети, доходи і видатки місцевого самоврядування, місцеві органи влади.

Kokhan I.V.

FINANCING OF LOCAL BUDGETS ON THE EXAMPLE OF IVANO-FRANKIVSK REGION

Vasyl Stefanyk Precarpathian National University,
Ministry of Education and Science of Ukraine,
Department of finance,
Shevchenko str., 82, Ivano-Frankivsk
76018, Ukraine,
tel.: (0342) 59-61-76, 75-23-91,
e-mail: irina_kokhan@ukr.net

Abstract. The dominant tendencies of the current stage of development of the national economy are the strengthening of processes of regionalization, which involve shifting attention in decision-making on socio-economic development to the regional level, with a simultaneous shift of emphasis to the discovery of internal potential. On the other hand, new challenges caused by global and international imbalances, which negatively affect the socio-economic development of Ukrainian regions, are a barrier that prevents local governments from pursuing an independent development policy. In this context, the reform processes of public finances currently experienced by Ukraine are relevant and require rethinking the patterns of influence of financial policy instruments and levers on the socio-economic development of the regions.

The socio-economic development of the region is characterized by uneven and contradictory results and requires the intensification of structural adjustment and the search for an approach to structural transformation. The formation of an effective economic structure is an important issue that needs priority in the context of the strategic objectives of the country's macroeconomic development. In developed countries, the mechanism of state regulatory influence plays a key role in ensuring sustainable economic growth. Investigating the structure of the economy of the region, it is necessary to pay attention to structural changes, without which a complete study of the transformation system is impossible. Structural policy is a general strategy for maximizing socio-economic development through the implementation of priority government programs and projects.

Against the background of decentralization processes in Ukraine, the role of budget policy, which determines the scope of primary GDP distribution, becomes an active element of the system of state regulation and a decisive factor in the management of economic and social processes and their development. This stipulates the need for scientific research aimed at improving the processes of budget financing of socio-economic development of Ukrainian regions.

The article deals with the nature and structure of financial support of local governments. The analysis of revenues and expenditures of local budgets of the Ivano-Frankivsk region is carried out.

The priority of regional financial policy is to ensure the socio-economic development of the region. The development of local self-government with self-sufficient local budgets and the transfer of certain powers to local authorities determine the formation of the budget process in accordance with European standards, which requires the search for new reserves of financial support for the region, in accordance with its resource and human resources.

Key words: financial resources, local budgets, revenues and expenditures of local governments, local authorities.

Вступ. В умовах демократичних перетворень у нашій державі, на органи місцевого самоврядування покладається важлива роль у суспільному житті, так як місцеві бюджети є основним інструментом, за допомогою якого реалізується на практиці програма соціально-економічного розвитку регіону і держави в цілому.

Передумовою становлення демократичної держави є фінансова незалежність органів місцевого самоврядування, що реалізується у можливості самостійного забезпечення власної ресурсної бази, в контексті делегованих їй повноважень і реальних владних функціях. Сьогодні актуальним питанням є формування оптимального обсягу і структури доходів і видатків органів місцевого самоврядування, що визначають пріоритети суспільного і економічного розвитку територій. В умовах економічних перетворень важливим є удосконалення структури доходної та видаткової частини бюджетів територіальних громад з урахуванням пріоритетів державної фінансової політики на середньострокову перспективу. Вагомими завданнями бюджетного регулювання в Україні на сучасному етапі розвитку є збалансованість бюджетної системи, зміцнення фінансової основи органів місцевого самоврядування, посилення їх впливу на соціально-економічні процеси в країні, удосконалення системи міжбюджетних відносин.

Дослідження теоретичних і прикладних аспектів механізму формування і використання фінансової бази місцевих органів влади є науковим напрямком, що

відображається у працях таких відомих вчених, як: О.Д. Василик, Т.Г. Затонацька, О.П. Кириленко, В.М. Федосов, С.І.Юрій, В.М. Родіонова, І.О. Луніна.

Проте, в економічній науці відчувається обмеженість науково-теоретичних розробок; зокрема теоретичних основ і сучасної практики формування і реалізації фінансових ресурсів бюджету на регіональному рівні, у результаті чого виникає необхідність подальших наукових досліджень у цьому напрямку.

Постановка завдання. Метою статті є розкриття особливостей формування доходів і видатків місцевих бюджетів та обґрунтування напрямів зміцнення ресурсної бази органів місцевого самоврядування.

Результати. Фінансовий потенціал є складним і багатограним явищем, яке має надзвичайне суспільне та економічне значення. В умовах кризового стану економіки значення фінансового потенціалу та вміння його використовувати у максимально ефективній формі набуває визначальної ваги для виживання та розвитку суспільства в цілому та кожного економічного агента зокрема. Але багатокладність цього явища та складність визначення його розмірів не дозволяють чітко оцінити фінансові резерви та можливості їх використання. Таким чином, наділення органів місцевої влади стабільними й достатніми фінансовими ресурсами стає запорукою становлення дієздатної та ефективної місцевої влади, спроможної на належному рівні забезпечити вирішення місцевих проблем [1, с. 208].

Виконання видаткової частини бюджету пов'язане з використанням бюджетних коштів, що в економічній літературі називається бюджетним фінансуванням [2, с.200]. Саме в процесі фінансування розкривається призначення бюджету, його спрямованість на виконання функцій держави та органів місцевого самоврядування, характеризується рівень корисності цих функцій для суспільства, стратегічний напрямок його розвитку.

Формування видатків місцевих бюджетів відбувається шляхом закріплення за органами державної влади та місцевого самоврядування видаткових функцій. Кінцевою метою розмежування видаткових повноважень є розподіл між ними тих функцій, які будуть належним чином виконуватися. Фінансування видатків місцевих бюджетів, використання місцевих фінансових ресурсів тісно пов'язане з видатками державного бюджету. Адже саме держава, використовуючи фінансові ресурси, забезпечує можливість реалізації завдань і функцій, які постають перед нею на тому чи іншому етапі розвитку суспільства. Тому потрібно враховувати, що цей процес впливає на розвиток як державної фінансової системи, так і сукупності фінансових ресурсів, які акумулюються на рівні територіальних громад. Слід зазначити, що чим вищий ступінь розвитку суспільства й держави, тим більше використовується фінансових ресурсів для вирішення поставлених завдань і їхніх інтересів [4].

Фінансовою основою місцевих органів влади є доходи місцевих бюджетів. Доходи місцевих бюджетів є економічною категорією, яка відображає відносини з приводу формування і використання фінансових ресурсів на регіональному рівні, призначених для реалізації функцій місцевих органів влади.

Результати теоретичних досліджень свідчать про складність становлення матеріального-фінансової бази місцевих органів влади: з одного боку, існує тенденція до зростання соціальної складності місцевих бюджетів як їх складової та їх залежності від міжбюджетних трансфертів, з другого – зросли політичні можливості місцевого самоврядування, що призводить до активізації його намагань реалізувати свою провідну роль в соціально-економічному розвитку території [5, с. 178].

Фінансовою основою органів місцевого самоврядування є дохідна частина місцевих бюджетів, яка формується за рахунок власних та закріплених джерел, загальнодержавних податків і зборів та інших необов'язкових платежів і трансфертних платежів [3, с. 32].

Розуміння сутності та структури фінансового потенціалу передбачає формулювання таких основних положень, як обґрунтування сутності фінансового потенціалу місцевого бюджету та характеристика складу та структури фінансового потенціалу місцевого бюджету. Згідно Бюджетного кодексу України дохідна частина бюджету формується за рахунок власних коштів місцевих бюджетів шляхом податкових, неподаткових надходжень, інших надходжень та офіційних трансфертів. Розглядаючи доходи Івано-Франківської області ми бачимо, що спостерігається тенденція до зростання, так до бюджету області за 2017 рік надійшло доходів з урахуванням трансфертів в сумі 16 992 889,5 тис. грн., що становить 101,2 % (+196919,1 тис. грн.) до планових показників, затверджених місцевими радами з урахуванням змін та більше в порівнянні з 2016 роком на 4 678 293,2 тис. грн. або на 38,0 %.

Із загальної суми надходжень 5 068 668,8 тис. грн. або 29,8 % – це доходи загального і спеціального фондів без урахування трансфертів; 2 450,1 тис. грн. – гранти та дарунки, 11 921 770,6 тис. грн. або 70,2 % – трансферти з державного бюджету, з яких: 1 228 549,2 тис. грн. – базова дотація, стабілізаційна дотація та додаткова дотація з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення переданих з державного бюджету видатків з утримання закладів освіти та охорони здоров'я, 10 693 221,4 тис. грн. – субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам.

Із 482 місцевих бюджетів (1 обласний, 14 районних, 6 міст обласного значення, 8 міст районного значення, 22 селищних, 420 сільських та 11 бюджетів об'єднаних територіальних громад) не забезпечено виконання планових показників по доходах загального фонду (без трансфертів) по 102-х, якими недоодержано 83 049,3 тис. грн., з них по 3-х містах обласного значення (- 19 297,9 тис. грн.), 6-ти районних (-46 089,4 тис. грн.), 1 міському міст районного значення (-358,8 тис. грн.), 1 селищному (-723,4 тис. грн.), 89 сільських (-9 693,5 тис. грн.), 2-х об'єднаних територіальних громад (-6 886,3 тис. грн.).

Протягом звітного періоду проведено видатків загального та спеціального фондів в сумі 16 628 275,1 тис. грн., що складає 96,6 % до плану на рік з врахуванням внесених змін, в тому числі по загальному фонду – 14 362 242,0 тис. грн., або 97,8 %, по спеціальному – 2 266 033,1 тис. грн., або 89,4 %. У порівнянні з 2016 роком видатки зросли на 4 449 859,1 тис. грн., або на 36,5 %.

По видатках загального фонду не виконано 468 бюджетів або 97,1 % від їх загальної кількості (1 обласний, 14 районних, 6 міських (міст обласного значення), 8 міських (міст районного значення), 22 селищних, 406 сільських бюджетів та 11 бюджетів об'єднаних територіальних громад) на суму 322 515,7 тис. грн.

До бюджету області за 2018 рік надійшло доходів з урахуванням трансфертів в сумі 18 829 686,1 тис. грн., що становить 99,2% (-151 866,5 тис. грн.) до планових показників, затверджених місцевими радами з урахуванням змін та більше в порівнянні з 2017 роком на 1 836 796,6 тис. грн. або на 10,8%.

Із загальної суми надходжень 5 890 897,7 тис. грн. або 31,3% – це доходи загального і спеціального фондів без урахування трансфертів; 3 220,4 тис. грн. – гранти та дарунки, 12 935 568,0 тис. грн. або 68,7% – офіційні трансферти, з яких: 1 443 104,4 тис. грн. – базова дотація, стабілізаційна дотація та додаткова дотація з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення переданих з державного бюджету видатків з утримання закладів освіти та охорони здоров'я, 11 492 463,6 тис. грн. – субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам.

Із 424 місцевих бюджетів (1 обласний, 14 районних, 6 міст обласного значення, 7 міст районного значення, 16 селищних, 357 сільських та 23 бюджетів об'єднаних територіальних громад) не забезпечено виконання планових показників по доходах

загального фонду (без трансфертів) по 153, якими недоодержано 259 246,5 тис. грн., з них по 3 містах обласного значення (- 194 520,0 тис. грн.), 5 районних (-37 583,0 тис. грн.), 1 міському районного значення (-461,1 тис. грн.), 7 селищних (-1 454,9 тис. грн.), 129 сільських (-18 639,7 тис. грн.), 8 об'єднаних територіальних громадах (-6 587,8 тис. грн.).

Протягом звітнього періоду проведено видатків загального та спеціального фондів в сумі 18 876 839,0 тис. грн., що складає 94,0%. до плану на рік з врахуванням внесених змін, в тому числі по загальному фонду – 16 151 413,3 тис. грн., або 96,5%, по спеціальному – 2 725 425,7 тис. грн., або 81,4%. У порівнянні з 2017 роком видатки зросли на 2 248 563,9 тис. грн., або на 13,5%.

По видатках загального фонду не виконано 429 бюджетів або 96,2% від їх загальної кількості (1 обласний, 14 районних, 6 міських (міст обласного значення), 8 міських (міст районного значення), 16 селищних, 366 сільських бюджетів та 18 бюджетів ОТГ) на суму 557 264,7 тис. гривень.

За 2018 рік до місцевих бюджетів області надійшло доходів загального та спеціального фондів (без урахування трансфертів) у сумі 5 890 897,7 тис.грн., що складає 101,0% (+ 57 974,4 тис. грн.) до затвердженого плану на рік з урахуванням змін, в тому числі до:

1) загального фонду – 5 090147,0 тис. грн. або відповідно 97,1% (-151 839,0 тис. грн.);

2) спеціального фонду – 800 750,7 тис. грн. або 135,5% (+209 813,4 тис. грн.).

Основним платежем загального фонду місцевих бюджетів області і надалі залишається податок на доходи фізичних осіб, питома вага якого в обсязі надходжень загального фонду становить 61,2%.

Надходження податку на доходи фізичних осіб за звітний період склали 3 114 940,3 тис. грн. і зросли у порівнянні з 2017 роком на 597 740,8 тис. грн. (23,7%). Уточнені планові показники виконані на 94,6% або недоотримано 178 904,5 тис. грн.

Таблиця 1

Найбільші суми податку на доходи фізичних осіб перераховані платниками до бюджету

Table 1

The largest amounts of personal income tax are paid by the payers to the budget

<u>№</u> п/п	Назва платника	Сума сплаченого податку у 2018 році (тис, грн.)	Питома вага у загальній сумі сплаченого податку 2018 році (%)	Сума сплаченого податку у 2017 році (тис, грн.)	Ріст до 2017 року, %
1	ТОВ “Карпатнафтохім” (м. Калуш)	81 183,0	2,6	39316,8	у 2,1р.
2	ПРАТ “Івано-Франківськцемент” (Тисменицький район)	75 686,6	2,4	50 641,0	149,5
3	Відокремлений підрозділ ТЕС “ПАТ “ДТЕК Західенерго” (м. Бурштин)	56 945,4	1,8	48 857,3	116,6
4	ДП “ВО “Карпати” (м. Івано-Франківськ)	56 401,4	1,8	58 000,5	97,2
5	НГВУ “Долинанафтогаз” ПАТ “Укрнафта” (Долинський район)	53 785,6	1,7	45 525,6	118,1

Продовження табл. 1

6	Регіональна філія “Львівська залізниця” ПАТ “Українська залізниця” (м. Івано-Франківськ)	53 663,4	1,7	44 173,4	121,5
7	Департамент освіти і науки Івано-Франківської міської ради (м. Івано-Франківськ)	45 537,4	1,3	48 780,2	101,5
8	ВЧ А4267 (м. Коломия)	44 746,4	1,4	44 864,8	99,7
9	НГВУ “Надвірнанафтогаз” ПАТ “Укрнафта” (Надвірнянський район)	38 233,5	1,2	37 117,5	102,8
10	Відділ освіти Надвірнянської райдержадміністрації (Надвірнянський район) і	33 425,0	1,1	38 954,5	85,8
11	Івано-Франківський національний медичний університет (м. Івано-Франківськ)	36 096,7	1,2	33 772,1	106,9
12	ТЗОВ “Гудвеллі Україна”	29 900,5	1,0	21 857,4	136,8

Із 44 місцевих бюджетів їх виконання не забезпечено по: Богородчанському району – 93,5% (-4 697,2 тис. грн.), Городенківському району – 87,0% (-8 964,1 тис. грн.), Косівському району – 93,8% (-3 522,4 тис. грн.), Надвірнянському району – 91,9% (-10 531,3 тис. грн.), Тлумацькому району – 63,6% (-8 760,6 тис. грн.), місту Івано-Франківську – 85,1% (-158 963,1 тис. грн.), місту Коломия – 98,3% (-2 941,4 тис. грн.), місту Яремче – 82,3% (-9 784,8 тис. грн.), місту Болехову – 99,8% (-40,9 тис. грн.), Білоберізькій ОТГ – 94,3% (-135,6 тис. грн.), Тлумацькій ОТГ – 97,9% (-493,0 тис. грн.), Витвицькій ОТГ – 79,4% (-909,8 тис. грн.), Переріслянській ОТГ – 86,5% (-538,9 тис. грн.). Затверджені планові показники виконані на 94,9% (-167 994,9 тис. грн.).

Основними чинниками, які вплинули на збільшення надходжень податку на доходи фізичних осіб у 2018 році: підвищення мінімальної заробітної плати, збільшення фонду оплати праці, а також одноразові надходження задекларованих громадянами сум податку. Станом на 01.01.2019 року податковий борг з податку на доходи фізичних осіб становив 22 217,8 тис. грн., і збільшився у порівнянні з початком року на 4 864,7 тис. грн, або на 28,0%.

Надходження плати за землю в обсязі доходів загального фонду складають 10,2%, якої за звітний період надійшло 521 336,8 тис. грн. і більше у порівнянні з минулим роком на 32 434,0 тис. грн. або на 6,6%. Затверджені планові показники з урахуванням змін виконані на 101,7% або понад план надійшло 8 718,4 тис. грн. Податковий борг станом на 01.01.2019 року, по платі за землю склав 144 568,8 тис. грн., і зріс у порівнянні з початком року на 16 367,0 тис. грн. або на 12,8%.

Надходження акцизного податок з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів та пального (питома вага в доходах загального фонду – 7,0%), склало 356048,5 тис. грн., що менше показників 2017 року на 765,8 тис. грн, або на 0,2%. Уточнені планові показники виконані на 92,1% або недоотримано 30714,1 тис. грн. Основною причиною є зменшення кількості реалізації підакцизної продукції та пального.

Єдиного податку (питома вага в доходах загального фонду – 11,6%), у 2018 році надійшло 594028,0 тис. грн., що становить 103,0% (+17231,3 тис. грн.) до уточненого плану на рік, і більше у порівнянні з 2017 роком на 122374,3 тис. грн. або на 25,9%.

За звітний період юридичними особами сплачено 102 279,3 тис. грн. і більше у

порівнянні з 2017 роком на 10 808,4 тис. грн. або на 11,8%, фізичними особами – 450 262,2 тис. грн., і більше на 103 642,9 тис. грн. або на 29,9%. Крім того, надходження єдиного податку з сільськогосподарських товаровиробників склали 41486,5 тис. грн, що на 7923,1 тис. грн. або на 23,6% більше порівняно з минулим роком.

Станом на 01.01.2019 року податковий борг по єдиному податку склав 9283,7 тис. грн., і зріс у порівнянні з початком року на 2069,4 тис. грн. або на 28,7%.

Рентної плати за користування надрами для видобування нафти, природного газу та газового надійшло 108 929,9 тис. грн. Уточнені планові показники виконані на 109,7% або понад план надійшло 9 638,8 тис. грн.

Екологічного податку за звітний період надійшло 238 784,9 тис. грн., що менше у порівнянні з минулим роком на 41 802,4 тис. грн. або на 14,9%, що зумовлено зменшенням частки зарахувань до місцевих бюджетів цього податку до 55% проти 80% у 2017 році. Уточнені планові показники виконані на 106,9% або понад план надійшло 15 454,4 тис. грн.

Бюджетними установами області отримано власних надходжень у сумі 389 751,3 тис. грн., що на 191 531,8 тис. грн. або на 96,6% більше річних уточнених планових показників.

У порівнянні з 2017 роком такі надходження зросли на 52 113,3 тис. грн. або на 15,4%. В загальному обсязі власних надходжень бюджетних установ, поступлення плати за послуги, що надаються бюджетними установами становлять 51,2% або 199 572,8 тис. грн. проти 55,3% (186 874,6 тис. грн.) у 2017 році. Питома вага інших джерел власних надходжень бюджетних установ – 48,8% або 190 178,5 тис. грн. проти 44,8% (150 763,4 тис. грн.).

За 2018 рік до бюджету розвитку місцевих бюджетів області надійшло 156 756,0 тис. грн., у т. ч. надходження коштів від відчуження майна, що перебуває у комунальній власності – 44 809,9 тис. грн., надходження коштів від продажу землі – 57 655,2 тис. грн. та надходження коштів пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту – 54 290,9 тис. грн. Затверджені річні планові показники з урахуванням змін виконані на 97,7% або недоотримано 3 755,4 тис. грн. Недоотримано коштів від продажу землі у сумі 15 209,0 тис. грн.

Протягом 2018 року проведено видатків загального та спеціального фондів в сумі 18 876 839,0 тис. грн., що складає 94,0% до плану на рік з врахуванням внесених змін, в тому числі по загальному фонду – 16 151 413,3 тис. грн., або 96,5%, по спеціальному – 2 725 425,7 тис. грн., або 81,4%. У порівнянні з 2017 роком видатки зросли на 2 248 563,9 тис. грн., або на 13,5%.

Соціально-економічний розвиток регіону характеризується нерівномірністю та суперечливістю результатів і потребує активізації структурної перебудови та пошуку підходу до здійснення структурних перетворень. Формування ефективної економічної структури є важливим питанням, яке потребує першочергового вирішення в контексті стратегічних завдань макроекономічного розвитку країни. В розвинутих країнах основну роль в забезпеченні стійкого зростання економіки належить механізму державного регуляторного впливу. Досліджуючи структуру економіки регіону, слід звернути увагу на структурні зміни, без яких неможливе повне вивчення трансформаційної системи. Структурна політика є загальною стратегією максимізації соціально-економічного розвитку шляхом реалізації пріоритетних державних. Як напрям державного впливу на економіку, структурна політика повинна відповідати складній багатоаспектній структурі економіки і враховувати основні об'єктивні тенденції її трансформації. Її напрями об'єктивно визначені умовами відтворення ресурсів і формування суспільних потреб, які змінюються в міру зростання економічного розвитку суспільства, особливо у зв'язку із зростанням вимог і

можливостей науково-технічного прогресу і нематеріальних факторів виробництва, таких як: освіта, наука, кваліфікація, ноу-хау, послуги і відповідна інфраструктура їх забезпечення, науково-технічні фактори, конкуренція (насамперед, на ринках з високим потенціалом росту); появи нових соціально-економічних ризиків, пов'язаних з комплексом проблем науково-технічного прогресу, а також під впливом глобалізації сучасних економічних процесів, взаємозалежності окремих суб'єктів світового господарства, нової якості кооперації у світовому господарстві [4].

Розглядаючи структурну політику як підсистему економічної політики, варто зауважити, що вона пов'язана і активно взаємодіє з іншими політиками – інвестиційною, науково-технічною, інноваційною, промисловою, аграрною, валютно-фінансовою тощо. У сукупності державних політик структурна займає особливе місце, обумовлене загальністю стійких і впорядкованих зв'язків між елементами (підсистемами) в усіх економічних, господарських, соціальних, науково-технічних та інших системах, тобто відзначається наявністю в них структури. Структурна політика регіону є не тільки важливою відносно самостійною підсистемою в системі економічної політики, вона залежить безпосередньо від бюджетної політики [4].

Висновки. Бюджетна політика як складова фінансової політики пов'язана із застосуванням фінансових інструментів бюджетного регулювання економіки, серед яких центральне місце займає бюджет, виступає основним елементом у системі державних фінансів. Основною функцією бюджетної політики є узгодження та забезпечення балансу інтересів у регіоні. Тому узагальнено ціль бюджетного регулювання передбачає узгодження інтересів економічних суб'єктів усіх рівнів суспільного відтворення. В умовах незрілої ринкової економіки досягти балансу інтересів надзвичайно складно.

Гармонізація економічних інтересів суспільства, держави, регіонів, підприємств та громадян повинна досягатися через ефективно діючий бюджетний механізм, адже пріоритет того чи іншого інтересу спричинить негативні наслідки. Цілісний механізм бюджетного регулювання є одним із найвагоміших елементів бюджетної політики.

Значний вплив на соціально-економічний розвиток місцевих бюджетів має бюджетне регулювання, зокрема, фінансування окремих сфер економіки та пріоритетних видів діяльності. Для цього використовуються переважно дві форми – пряме бюджетне фінансування (дотації, субвенції) окремих підприємств, видів діяльності, а також певних інвестиційних програм і кредитування за рахунок коштів бюджету у формі відстрочки платежів, недоплати з платежів. Щодо розвитку регіонів, то слід виділити державні фонди регіонального розвитку. В умовах ринку пряме бюджетне фінансування економіки у будь-якому вигляді суперечить самій суті ринкової економіки і є не ефективним методом бюджетного регулювання. У перспективі воно повинно бути замінено різними формами кредитування, де за допомогою коштів бюджету мають створюватися сприятливі умови надання кредитів комерційними банками.

1. Карамушка Л. І. Місцевий бюджет як фінансова основа розвитку територіальних громад. *Економічний вісник університету*. Вип. № 23/1. 2014. С. 206–210.
2. Ковалевич Д. А. Місцеві бюджети та їх роль у територіальному розвитку. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки*. 2014. Вип. 2. С. 198–203.
3. Kokhan I. V. Estimating financial support of regional programs of social economic development. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2016. Вип. 12. Т. 1. С. 29–37.
4. Kokhan I. Financial support of regional socio-economic development programs estimating. *Ekonomichnij Casopis-XXI (Economic Annals-XXI)*. 2014. № 9-10(2). P. 36–39.
5. Кохан І. В. Бюджетне фінансування як інструмент реалізації стратегії соціально-економічного розвитку держави. *Актуальні проблеми економіки*. 2013. № 9 (147). С. 176–181.

References

1. Karamushka, L.I. "Local budget as a financial basis for the development of territorial communities." *University Economic Bulletin*, no. 23/1, 2014, pp. 206–210.
2. Kovalevich, D.A. "Local budgets and their role in territorial development." *Bulletin of Chernivtsi Trade and Economic Institute. Economic sciences*, no. 2, 2014, pp. 198-203.
3. Kokhan, I. V. "Estimating financial support of regional programs of social economic development." *Actual problems of economic development of the region*, no. 12 (1), 2016, pp. 29–37.
4. Kokhan, I. "Financial support of regional socio-economic development programs estimating." *Economic Annals-XXI*, no.9-10(2), 2014, pp. 36–39.
5. Kokhan, I. "Budget financing as a tool for implementing the strategy of socio-economic development of the state." *Current problems of the economy*, no.9 (147), 2013, pp. 176–181.